נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות מט.

מסורת הש"ס

א) יבמות פז., ב) סנהדרין פו:, ג) כ"כ קלא:, ד) [תוספתא פ"ד ע"ס] כ"כ קמא., ה) [טעם זה דעפקי כתורה ליתא בתוספתא וכ"כ הרשב"ם בב"ב נוה"ל דעפקי בתורייתא ולא ליתנו פירוש הוא ולתיו מן הברייתא], ו) [לעיל מח:], ז) [דברים כב], ח) [במדבר ל], ט) [דף מח:], י) [ברכות כח.], כ) [כ"כ קלא:].

תורה אור השלם

1. וְגֵר אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ:
במדבר ל י

מוסף רש"י

והלא מוצאת מכלל אב כו'. ומי יפר לה (יבמות פז.). **בית אביה** של זו. הוא"ל ולא יתה לגמרי ויטל האב לחפר, או בית בעלה של זו. והכי היא כשאר אלמנה ואין האב מפר, לכך יצא מקרא הזה לומר לך מין שילתה כו' (שם). **הבא על נערה המאורסה אינו חייב.** סקילה, עד שתהא נערה. אבל קטנה שקרבה אביה הבא עליה בקטנותה אינו בסקילה, ופלוגתא דתנאי היא לקמ"ד דתנן ואיכא למ"ד פטור לגמרי (סנהדרין פו:). **בתולה.** ולא בעולה, מאורסה, ולא נשואה, ואפילו נכנסה לחופה ולא נבעלה, דקרינא ביה בתולה, מיהו לא קרינא ביה מאורסה (שם). **למעוטי מסר האב לשלוחי הבעל.** חיתה בדרך (שם). **אף הבנות אינן ניזונות אלא לאחר מיתת אביהן.** אין כופין אותו לזון אם כניו, אלא כפיון ליה אפיקא כו' (רשב"ם ב"ב קלא: ועי' לקמן מט:). **מצוה לזון את הבנות.** מצוה ומנכסיך לא תחבלם, ומיהו חובה הוא דליכא, כדתנן אינו חייב במזונות בתו ואין מחייבין אותו לזון בניו ובנותיו כדאמרינן (לקמן) דאמרינן ליה אפרוך יליה ואפני מתא שדיא (רשב"ם ב"ב קמא.). **דעסקי בתורה.** ולא ליתנו, פירוש הוא ואיתו מן הברייתא (שם).

עין משפט נר מצוה

סג א מי' פי"ח מהל' מדרש הל' כב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' יב:

תוספות רי"ד

מתני' האב אינו חייב במזונות בתו זה מדרש דרש ראב"ע פי' ביום שמינהו נשיא בכרם שביבנה פי' בתוך הישיבה רע"ש שהיו יושבים שורות שורות נקראין כרם: הבנים ירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשים אלא לאחר מיתת אביהן אף הבנות אינן ניזונות אלא לאחר מיתת אביהן. פי' אע"ג דבתנאי כתובה כתוב סתם בנין נוקבין דיהווין ליכי מינאי יהווין יתבין בביתי ומיתזני מנכסי עד דתיעסבן לגוברין פי' ומשמע אפילו בחייו. אם"ה לא הוי האי תנאה אלא לאחר מיתה ולילף לה ר"א מתנאי דבנים דמה תנאי דבנים אינו אלא לאחר מיתה דהא ירתון תנן. אף תנאי דבנות לא הוי אלא לאחר מיתה אבל בחייו לא מחייב ואין אשתו יכולה לכופו לזון

הכי גרסינן **ואימא היכא דהדרא לבי נשא מהדר למילתא קמייתא.** מי הויא כמי שלא נתפתה. בעיא בעלמא היא ואינה קושיא כל כך אלא דקתני מתני' הרי היא ברשות הבעל ומשמע ואפי' חזרה מן הדרך לבית אביה כבר יצאה מרשות האב וכיון דלא נפקא לן[1] מסירת שלוחין אלא מקרא יתירא דבית אביה[2] אימא היכא דהדרא בית אביה קיימן ואם זינתה תהא בסקילה: **כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל.** דלא הדרא למילתא קמייתא למיהוי כמי שלא נתפתה: **מה תלמוד לומר.** למה הוצרך לכתוב יקום עליה וכי מי יפר לה והלא לא נאמרו מפירים אלא אביה בכתו עד שלא ניסת ובעלה משניסת וזו שנתארמלה משניסת מוצאת מכלל אב ומכלל בעל: **אלא הרי שמסר כו'.** כלומר לא כא הכתוב לאלמנה וגרושה מן הנשואין דהא כתיב בה[3] אם בית אישה נדרה אישה יפיר[4] והכי אין אישה קיים אלא לאלמנה ע"י מסירת שלוחין שעד עכשיו לא פירשו לך הכתובים אלא משפט נודרת בבית אביה ומשפט נודרת בבית אישה וזו שנדרה בדרך משמסרוה לשלוחין אין אי יודע היאך אי קולא בה אם בית אביה אם בית אישה לפיכך בא כתוב זה ולמדך שלא מקרא לה בית אביה אלא בית אישה ולא נתרוקנה רשות לאב במיתתו של בעל ושוב אינו יכול להפר אלמא לא הדרא למילתא קמייתא דאילו נתארמלה מן האירוסין עד שלא נתמסרה לשלוחין תנן במסכת נדרים (דף ע.) מת הבעל נתרוקנה רשות לאב וילפינן לה מקראי: **אף אנן נמי סגינא.** במתניתין כי היא בריתא דתניא לעיל[5] הרי זו בתנק: **מאורסה ולא נשואה.** נכנסה לחופה ואע"פ שלא נבעלה דאי נבעלה הא תנא ליה בתולה: **נכנסה לרשות הבעל בעלמא.** תנן ולא תנן בה נכנסה לחופה: **מתני' האב אינו חייב במזונות בתו.** בחייו. וגגמ' מפרש אמאי נקט בתו: **זה מדרש דרש ר' אלעזר כ"ע.** ביום שמינוהו נשיא[6]: **בכרם ביבנה.** על שם שהיו יושבין שורות שורות בכרם: **הבנים יירשו והבנות יזונו.** שמי תקנות תקנו ב"ד בתנאי כתובה הבנים יירשו כתובת בנין דכרין דתנן במתניתין (לקמן דף נג:) בנין דכרין דיהווין ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתן יתר על חולקהון דעם אמהון והייו הבנים יירשו כתובת בנין דכרין. ולקמן נשמעתין מפרשינן לה מאי היא: **והבנות יזונו.** בנן נוקבן די יהווין ליכי מינאי אינון יהווין יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דמיבגרן או עד דתלקמון לגוברין: **מה הבנים אין יורשין.** כתובת אמן אלא לאחר מיתת אביהן דהא אינון ירתון תנן והכי מפרש לה בים נוחלין[7] דהאי הבנים יירשו אכתובת בנין דכרין קאי: **גמ' חובה לזון הבנות.** תנאי כתובה הוא: **אין נזונין.** אפילו מצוה אין כאן: **אמר בנים נמי מצוה.** ולא חובה: **אפילו מצוה ליכא.** לא בבנים ולא בבנות: **אימא רבי מאיר והכי קאמר כו'.** כלומר בתו דנקט לאו למידק הא בנו חייב אלא משום דרבי מאיר עדיף ליה בנו אי נקט אינו חייב במזונות בנו הוה אמינא בנו הוא דחובה ליכא מצוה איכא אבל בתו אפילו מצוה ליכא להכי תנא אינו חייב בבתו למימרא דמצוה מיהא איכא וה"ה לבנו דחובה מיהא ליכא:

ואימא הני מילי היכא דלא הדרא לבי נשא. נראה לר"י דהכי פריך מנ"ל דאייתר בית אביה למעוטי מסר האב לשלוחי הבעל דלמא תרוייהו צריכי לנכנסה לחופה ולא נבעלה דאי לא כתב אלא חד ה"א ה"מ היכא דלא הדרא לבי נשא אבל הדרא לבי נשא אימא דתהדר למלתא קמייתא להכי איצטריך קרא אחרינא ואכתי מסר מגלן ואע"ג דהיכא דנבעלה קיים לן דלא הדרא היינו משום דאשמעי גופא אבל לא נבעלה דאכתי בתולה היא אימא דתהדר אמר רבא כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל ואשמועינן דלא הדרא והיינו לכל הפחות כשנכנסה לחופה ולא נבעלה וגלי קרא בנדרים וה"ה בכל מקום אם כן אייתר חד מהנך קראי למסר האב לשלוחי הבעל למפטורה מסקילה הואיל ואשכחנא דלא הדרא מדתנא דבי ר' ישמעאל סברא הוא דלא הדרא בכל הנך דאמעיט מסקילה כגון מסר ולהכי נקט במלתיה דתנא דבי רבי ישמעאל מסר ומיהו קשה לפי' זה דהיכי ילפינן מנדרים דלא הדרא למילתא קמייתא נהי דגבי נדרים לא הדרא היינו משום דגלי לן קרא דכיון דיצאה מרשות האב שעה אחת שוב אין לו כח בה מ"מ לענין סקילה היכי שייך לומר דלא הדרא דאף ע"פ שנכנסה לחופה כיון שלא נבעלה ונתאלמנה או נתגרשה וחזרה ונתארסה למה לא תהיה בסקילה כיון שהיא נערה בתולה מאורסה ואע"ג דיצאה מרשות האב מ"מ תהא כמו יתומה שאין לה אב דהוא בסקילה כדאשכחנא בגיורת דמתני' ויש לומר דהא פשיטא ליה דנשואה שאינה בעולה חשובה כבעולה ואין חילוק כלל דנשואין משוי לה כבעולה לכל דבר וכי היכי דבעולה פשיטא דלא הדרא למילתא קמייתא לכל דבר ה"נ שאינה בעולה ולא איצטריך דרשה דתנא דבי רבי ישמעאל אלא לאשמועינן דלא נימא כיון דלא נבעלה ונתאלמנה או נתגרשה בטלו להו שם נשואין מינה והוי כלא נשאת מעולם וכיון דגלי לן קרא בהפרת נדרים דע"י אלמנות וגרושין לא נתבטלו הנשואין כלילו לא הוו ה"ה לענין סקילה וכיון דלא נתבטלו פשיטא דלא הדרא למילתא קמייתא דחשובה ממש כבעולה ומה שפ"ה דל"ג ה"מ דלאו קושיא היא ופירש נמי דאמתניתין קא בעי קשה דאי אמתני' קא בעי למה המתין כל כך ובחנם מוחק הני מילי דיש נמי לפרשו בלשון בעיא כמו ואימא:

היאך אני קורא בה. מתוך פירוש הקוצרים משמע דאיצטריך ליה לגמגר אם היא ברשות האב אם לאו כשהיא בדרך וקשה לר"י דהא מלוות בית אביה נפקא וגמרינן נדרים מהתם ונראה דלענין חזרה כשנתארמלה או נתגרשה איצטריך למילף מהכא: **ונדר אלמנה וגרושה מה תלמוד לומר.**

תימה דאיצטריך לכדדרשינן בפרק בתרא דנדרים (דף פח:):

קל וחומר לבנים דעסקי באורייתא. ולקמן בפרק בתרא (דף קח: ושם) גבי אדמון דפריך דעסקי בתורייתא ירית דלא עסיק בתורייתא לא ירית לענין ירושה דאורייתא ודאי איכא למיפרך דאין לנו לגזול לו מה שזיכתה לו תורה אבל הכא קאמר דלא מחמרינן בתומו שעוסק בתורה ומפרנסין ליה כדי שיעסוק בתורה:

כשהס